

Ändringar i fiskelagen, m.m.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande proposition 2002/03:41 Ändringar i fiskelagen, m.m. jämte fem följdmotioner med sammanlagt 12 yrkanden samt 10 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002. I propositionen föreslås vissa ändringar i fiskelagen (1993:787) och lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken. Förslagen innebär bl.a. att bemyndigandet för Fiskeriverket att meddela föreskrifter för fiskevården utvidgas till att även avse fiskets bedrivande och att omfattningen av uppgiftsskyldigheten för fiskare utökas till att avse i princip allt fiske som sker för försäljning. Vidare klargörs Fiskeriverkets och länsstyrelsens tillsynsansvar, och sanktionerna mot överträdelser av fiskelagstiftningen skärps och kompletteras med ytterligare administrativa påföljder. Straffmaximum höjs och möjlighet införs att för viss tid återkalla yrkesfiskelicens och fartygstillstånd, och en särskild avgift skall tas ut vid landning av en otillåten fångst. Vid lindrigare överträdelser skall varning kunna meddelas. Ändringarna i fiskelagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2003.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. vad som redovisas i propositionen och pågående arbete på området.

I betänkandet finns 12 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	9
Föreskrifter för fiskets bedrivande.....	9
Uppgiftsskyldighet	14
Yrkesfiskelicens	16
Fiskeriverkets och länsstyrelsens tillsynsansvar m.m.	17
Skärpta straff	19
Administrativa sanktioner.....	21
Särskild avgift vid förbjudna landningar, m.m.	25
Reservationer.....	28
1. Föreskrifter för fiskets bedrivande (punkt 1)	28
2. Hållbart fiske m.m. (punkt 2)	28
3. Hållbart fiske m.m. (punkt 2)	29
4. Begränsning av foderfisket (punkt 3)	30
5. Begränsning av foderfisket (punkt 3)	30
6. Utveckling av fiskeredskap (punkt 4).....	31
7. Uppgiftsskyldighet (punkt 6).....	31
8. Uppgiftsskyldighet (punkt 6).....	32
9. Uppgiftsskyldighet (punkt 6).....	32
10. Yrkesfiskelicens (punkt 7).....	33
11. Utvärdering av den utökade tillsynen och kontrollen, m.m. (punkt 9)	33
12. Administrativa sanktioner (punkt 11).....	34
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag.....	35
Propositionen.....	35
Följdmotioner	35
Motioner från allmänna motionstiden.....	36
Bilaga 2	
Regeringens lagförslag	38
1. Förslag till ändring i fiskelagen (1993:787).....	38
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken	43

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Föreskrifter för fiskets bedrivande

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 19 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del samt avslår motion 2002/03:MJ15 yrkande 1.

Reservation 1 (m)

2. Hållbart fiske m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ14 yrkande 1, 2002/03:MJ424 yrkande 22, 2002/03:MJ426 yrkande 2 och 2002/03:MJ489 yrkandena 1 och 3.

Reservation 2 (fp, kd)

Reservation 3 (v, mp)

3. Begränsning av foderfisket

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ315 yrkandena 6 och 7, 2002/03:MJ489 yrkande 2 delvis och 2002/03:MJ492 yrkande 2.

Reservation 4 (fp)

Reservation 5 (v, mp)

4. Utveckling av fiskeredskap

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ241 yrkande 3.

Reservation 6 (m, kd)

5. Fiskeriverkets roller m.m.

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ291.

6. Uppgiftsskyldighet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 22 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del samt avslår motionerna 2002/03:MJ13 delvis, 2002/03:MJ14 yrkande 2, 2002/03:MJ15 yrkande 2 och 2002/03:MJ16 yrkande 1.

Reservation 7 (m)

Reservation 8 (kd)

Reservation 9 (c)

7. Yrkesfiskelicens

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 30 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del samt avslår motion 2002/03:MJ15 yrkande 3.

*Reservation 10 (m)***8. Fiskeriverkets och länsstyrelsens tillsynsansvar m.m.**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 34 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del samt avslår motion 2002/03: MJ489 yrkande 2 delvis.

9. Utvärdering av den utökade tillsynen och kontrollen, m.m.

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ14 yrkande 3.

*Reservation 11 (kd)***10. Skärpta straff**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 37, 40 och 40 a §§. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del samt avslår motionerna 2002/03: MJ12 yrkandena 1 och 2 samt 2002/03: MJ13 delvis.

11. Administrativa sanktioner

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 41 och 50 a §§. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del samt avslår motionerna 2002/03: MJ12 yrkande 3 och 2002/03: MJ16 yrkande 2.

*Reservation 12 (c)***12. Särskild avgift vid förbjudna landningar**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 50 b §. Därmed bifaller utskottet proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del samt avslår motion 2002/03: MJ13 delvis.

13. Övriga ändringar i fiskelagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) i den mån förslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i återstående delar.

14. Ändring i lagen om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 2.

Stockholm den 29 april 2003

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Sverker Thorén (fp), Jan-Olof Larsson (s), Christin Nilsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Roger Karlsson (c) och Gunnar Goude (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I regleringsbrevet för budgetåret 2001 fick Fiskeriverket i uppdrag att redovisa erfarenheterna av den svenska användningen av sanktioner i ärenden om överträdelser av fiskebestämmelserna och att lämna förslag med anledning av redovisningen. Uppdraget gavs mot bakgrund av förordningen (EG) nr 2740/1999 av den 21 december 1999 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1447/1999 av den 24 juni 1999 om att upprätta en förteckning över sådana beteenden som utgör allvarliga överträdelser av den gemensamma fiskeripolitikens bestämmelser.

Fiskeriverket har redovisat uppdraget i en rapport daterad den 11 december 2001. Mot bakgrund av de erfarenheter som redovisas i rapporten föreslår Fiskeriverket att vissa ändringar görs i fiskelagen (1993:787) och lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken. Fiskeriverket har härfter i en skrivelse den 2 maj 2002 föreslagit ytterligare ändringar i fiskelagen.

Lagrådet har avgett yttrande över förslagen. Med anledning av Lagrådets yttrande har förslaget till ändring i fiskelagen (1993:787) justerats.

Med anledning av propositionen har 5 motioner med sammanlagt 12 yrkanden väckts. I betänkandet behandlas även 10 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002. Förslagen i motionerna återges i *bilaga 1*.

Lagförslagen återges i *bilaga 2*.

I ärendet har inkommit en skrivelse från Förbundet för anställda i Tullverket och Kustbevakningen, Tull-Kust.

Bakgrund

De ändringar som Fiskeriverket föreslår i sin rapport den 11 december 2001 innebär skärpta och utvidgade sanktioner mot överträdelser av fiskelagstiftningen.

Förslagen har sin bakgrund i de krav som ställs på Sverige som medlem i EU. De två viktigaste EG-författningarna på fiskeområdet är rådets förordning (EEG) nr 3760/92 av den 20 december 1992 om ett gemenskapssystem för fiske och vattenbruk (ersatt av rådets förordning [EG] nr 2371/2002 av den 20 december 2002 om bevarande och hållbart utnyttjande av fiskeresurserna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken) och rådets förordning (EEG) nr 2847/93 av den 12 oktober 1993 om införande av ett kontrollsystem för den gemensamma fiskeripolitiken. Med författningarna följer en skyldighet för medlemsstaterna att med nationella licenssystem och andra bestämmelser reglera fisket och att med kontroll och tillräckliga sanktioner säkerställa att fiskebestämmelserna följs. När det gäller sanktioner ställs krav på att överträdelser skall beivras med påföljder som effektivt berövar de an-

svariga det ekonomiska utbytet av överträdelsen eller framkallar effekter som står i proportion till överträdelsens allvar, i syfte att avskräcka från ytterligare överträdelser av samma slag. Som lämpliga påföljder anvisas böter, beslag av förbjudna fiskeredskap och fångster, beslag av fartyget, tillfälligt stillaliggande för fartyget, tillfällig indragning av licensen och återkallande av licensen.

I sin rapport om det svenska sanktionssystemet och hur detta har tillämpats efter EU-inträdet gör Fiskeriverket bedömningen att det finns brister både med avseende på hur våra sanktionsregler är utformade och hur de tillämpas. Sammantaget finner verket att det kan ifrågasättas om det svenska sanktionssystemet lever upp till EG-lagstiftningens krav. I skrivelsen från den 2 maj 2002 hänvisar Fiskeriverket till det arbete som pågår med att integrera miljöskyddsfrågorna i fiskeripolitiken. Principen om en sådan integration slogs fast genom Maastrichtfördraget år 1993. Integrationen kommer till uttryck både i internationella överenskommelser och i nationell lagstiftning. Fiskeriverket har ett sektorsansvar för miljön, och det förutsätts att fiskelagstiftningen skall kunna användas för att bidra till att uppställda miljömål uppnås.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i fiskelagen (1993:787) och lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.

Fiskelagens bemyndigande att meddela föreskrifter för fiskevården vidgas till att gälla också föreskrifter för fiskets bedrivande. Ändringen syftar till att göra det möjligt för Fiskeriverket att till gagn för konsumenterna och beredningsindustrin reglera fisket och hanteringen av fisk så att landningar kan ske utspritt över året och så att den fisk som landas är så färsk som möjligt. Det finns också anledning att av regionalpolitiska skäl kunna styra fisket till vissa platser och fördela fisket mellan fiskare.

Fiskelagens bestämmelse om skyldighet för fiskare att lämna uppgifter om sina fångster ändras så att det blir klarlagt att i princip allt fiske som sker för försäljning skall rapporteras. Vidare ändras bestämmelserna om yrkesfiskelicens så att licens skall kunna ges för visst fiske. I dag ger en licens fiskaren generell rätt att fiska all tillåten fisk. Ändringen syftar till ökade möjligheter att bedriva ett småskaligt fiske och främja en förnygring av fiskarkåren.

Fiskelagens tillsynsbestämmelser ändras så att befattningshavare vid Fiskeriverket och länsstyrelsen ges befogenhet att undersöka båtar och lokaler där det hanteras fisk och få upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. I dag har fisketillsynsmän, Kustbevakningen och polisen den rätten. Det läggs till en bestämmelse om att polisen skall ge handräckning vid tillsynen om det behövs.

Straffmaximum för brott mot fiskelagen och lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken höjs, och om ett brott mot fiskelagen är att anse som grovt skall dömas till fängelse i högst två år. Vidare moderniseras och skärps bestämmelsen om normerade böter, dvs. böter som

bestäms med ledning av fartygets motorstyrka. Denna typ av böter skall i fortsättningen tillämpas inte bara vid trålfiske utan även vid annat fiske med motordrivna fartyg.

Lagen kompletteras med ytterligare administrativa påföljder vid överträdelser. Yrkesfiskelicens och fartygstillstånd skall kunna återkallas för viss tid. Vid lindrigare överträdelser skall varning kunna meddelas. Vidare skall regeringen kunna föreskriva att en särskild avgift skall tas ut vid landning av en otillåten fångst.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2003.

Utskottets överväganden

Föreskrifter för fiskets bedrivande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om sådan ändring i 19 § fiskelagen (1993:787) att bemyndigandet utvidgas till att även avse föreskrifter om fiskets bedrivande. Med hänvisning till utskottets ställningstagande avstyrks 10 motionsyrkanden (m, fp, kd, mp) om bl.a. ett biologiskt hållbart fiske, åtgärder mot överfiske, begränsning av foderfisket och lokal och regional förvaltning av vissa bestånd. Utskottet avstyrker även en motion (fp) om en utredning av Fiskeriverkets roller och om fiskefrågornas handläggning i Regeringskansliet.

Propositionen

Regeringen föreslår att fiskelagens (1993:787) bemyndigande att meddela föreskrifter för fiskevården vidgas till att gälla också föreskrifter för fiskets bedrivande.

Den gemensamma fiskeripolitiken innebär krav på medlemsstaterna att vidta även andra åtgärder än sådana som är direkt hänförliga till fiskevården. I propositionen anförs att de åtgärder som ett utvidgat bemyndigande avses gälla närmast är nationella föreskrifter som syftar till hushållning med fiske-resurserna till gagn för konsumenterna och beredningsindustrin. Genom sådana regler blir det möjligt att tidsmässigt jämna ut landningarna av fisk, vilket är till fördel för beredningsindustrin och den regionala utvecklingen. Härigenom kan det även undvikas att fisk onödigtvis går till foderindustrin eller t.o.m. dumpas. Konsumenterna gynnas genom att den fisk som landas är färsk och kan utgöra råvara för produkter av hög kvalitet.

Motionerna

I motion MJ14 (kd) efterlyses åtgärder mot överfiske. Det omfattande överfisket måste enligt motionärerna leda till ökade kontroller och strängare sanktioner vid överträdelser av de bestämmelser som reglerar fisket. Ett sådant arbete måste initieras omgående nationellt, bilateralt och inom EU (yrkande 1). Enligt motion MJ15 (m) bör regeringens förslag vad gäller föreskrifter för fiskevård och för fiskets bedrivande avslås. Föreskrifter gynnar inte fiskbestånden annat än kortsiktigt, och det får anses vara ett flagrant ingrepp i marknadsmekanismerna att genom myndighetsföreskrifter ge industrin jämnare varutillförsel (yrkande 1).

Enligt motion MJ241 (m) bör utvecklingen av fiskeredskap som begränsar skador av skarv på fiskeredskap och andra olägenheter för fisket intensifieras

(yrkande 3). I motion MJ315 (fp) framförs krav på kraftigt begränsat foderfiske (yrkande 6) liksom på förbud mot stora bifångster fångstmetoder som medför sådana fångster (yrkande 7). I motion MJ424 (kd) betonas vikten av att långsiktiga förutsättningar skapas för fiskerinäringen så att den kan utvecklas i balans med miljön (yrkande 22), och i motion MJ426 från samma parti framhålls betydelsen av ett biologiskt hållbart fiske (yrkande 2). Enligt motion MJ489 (mp) måste utgångspunkterna för fiskeripolitiken baseras på ett ekosystemtänkande, och även naturvårdens, rekreationens och fritidsfiskarnas intressen måste beaktas. Slutligen betonas att fisket alltid måste utgå från försiktighetsprincipen (yrkande 1). Foderfisket måste begränsas kraftigt, och Sverige bör avstå från EU-stöd som förvärrar fiskerinäringens strukturella problem (yrkande 2 delvis). Lokal eller regional förvaltning av vissa bestånd bör prövas i kustzonen, det småskaliga fisket i dessa områden bör prioriteras och det storskaliga fisket hindras (yrkande 3). Krav på kraftig begränsning av foderfisket framförs också i motion MJ492 (mp) yrkande 2.

Enligt motion MJ291 (fp) bör Fiskeriverkets dubbla roller och verkets framtida verksamhet utredas. I motionen föreslås att verksamhetsgrenen Fiskerinäring skall finnas kvar under Jordbruksdepartementet medan verksamhetsgrenen Fiskeresurser förs över till Miljödepartementet.

Utskottets ställningstagande

Fiskelagens (1993:787) bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter för fiskevården fick sin nuvarande utformning genom ett riksdagsbeslut år 1995 (prop. 1995/96:8, bet. 1995/96:JoU5, rskr. 1995/96:85). Beslutet innebar att bemyndigandet vidgades så att alla föreskrifter som behövs för att reglera fisket skulle kunna meddelas med stöd av fiskelagen. Föreskrifter som är nödvändiga för att reglera marknads- och strukturfrågor på fiskets område kan meddelas med stöd av ett bemyndigande i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken. Redan i samband med 1995 års ändring av fiskelagen ifrågasattes om inte bemyndigandet till stöd för föreskrifter om fiskevården borde vidgas till att gälla också fiskets bedrivande. I den då aktuella propositionen hänvisade regeringen till att avsikten med den relativt nya lagstiftningen varit att begränsa och förenkla regelverket. Regeringen ansåg det därför inte lämpligt att utvidga föreskriftsrätten till att gälla också fiskets bedrivande. En sådan utvidgning borde enligt regeringens mening förutsätta mycket starkt vägande skäl.

I propositionen aktualiseras på nytt frågan om befogenhet för Fiskeriverket att meddela föreskrifter för hur fisket skall bedrivas. I sin rapport till regeringen framhåller verket att den gemensamma fiskeripolitiken innebär krav på medlemsstaterna att vidta också andra åtgärder än sådana som är direkt hänförliga till fiskevården. De åtgärder som åsyftas är närmast nationella föreskrifter som syftar till hushållning med fiskeresurserna till gagn för konsumenterna och beredningsindustrin. Genom sådana regler skapas möjligheter för fisket att tidsmässigt utjämna landningarna av fisk, vilket skulle vara till

fördel för den industri som bereder fisken och göra det möjligt att undvika att fisk i onödan går till foderindustrin eller t.o.m. måste dumpas. Som regering- en anför är det vidare angeläget att fisket bedrivs och fisken hanteras ombord på ett sätt som säkerställer att den fisk som landas är färsk och kan utgöra råvara för produkter av hög kvalitet. Vidare kan regionala hänsyn göra det motiverat att meddela föreskrifter om särskild tilldelning av fiskeresurser eller att föreskriva att fisket skall delas upp eller att fisket skall ske inom vissa bestämda områden. Utskottet delar således regeringens uppfattning att det i dag finns tillräckligt starka skäl att vidga fiskelagens bemyndigande om fiskevårdsföreskrifter till att gälla också föreskrifter för fiskets bedrivande. Som regeringen anför innebär detta ställningstagande givetvis inte annat än att ambitionen skall vara att så långt möjligt begränsa omfattningen av regelverket.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del och avstyrker motionerna MJ14 (kd) yrkande 1 och MJ15 (m) yrkande 1.

Genom sektorsansvaret för ekologiskt hållbar utveckling har Fiskeriverket ansvar för den biologiska mångfalden och därmed för ett rikt och varierat fiskbestånd. Detta innebär att verket skall integrera miljöhänsyn och resurs- hushållning i sin verksamhet och verka för ekologisk hållbarhet i hela fiske- sektorn. Även i EU pågår arbete med att integrera miljöskyddsfrågorna i fiskeripolitiken. Principen om en sådan integration slogs fast genom Maastrichtfördraget år 1993 och kommer till uttryck både i internationella överenskommelser och i nationell lagstiftning. Mot denna bakgrund bör enligt Fiskeriverket förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinä- ringen (fiskeförordningen) ändras så att verket får möjlighet att meddela föreskrifter till skydd för hotade eller annars skyddsvärda arter också för andra inlandsvatten än de stora sjöarna. En sådan ändring skulle underlätta för Fiskeriverket att vidta åtgärder för bevarandet av den biologiska mångfalden och för hållbar utveckling i sektorn. Som anføres i propositionen ankommer det på regeringen att ta ställning till i vilken utsträckning och på vilket sätt det finns anledning att vidga Fiskeriverkets nuvarande bemyndigande i fiskeför- ordningen.

Frågor om fritidsfisket och fisketurismen behandlades av utskottet våren 2000 (1999/2000:MJU8). Utskottet uttalade då att en fortsatt positiv utveck- ling av fisketurismen och sportfisket förutsätter ett uthålligt utnyttjande av dessa fiskeresurser. Förutom att resursutnyttjandet i större utsträckning än i dag kan behöva kartläggas ansåg utskottet att även möjligheterna till lokalt organiserad kontroll av nyttjandet och vården av fiskeresurserna i berörda områden borde ses över. Utskottet föreslog därför att det nuvarande fria hand- redskapsfisket skulle bli föremål för en sådan kartläggning. Enligt vad utskot- tet erfarit kommer dessa frågor att behandlas utförligt i en till hösten aviserad proposition om vissa fiskefrågor.

Utskottet har ovan redogjort för sin sedan länge uttalade ståndpunkt att den gemensamma fiskepolitiken bör bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt i fråga

om utnyttjandet av fiskeresurserna. I detta sammanhang har utskottet även betonat den i dag närmast självklara inställningen att försiktighetsprincipen skall tillämpas liksom att miljöaspekterna skall beaktas. Utskottet har således ingen annan uppfattning än motionärerna bakom motionerna MJ424 (kd), MJ426 (kd) och MJ489 (mp) om en fiskeripolitik som grundas på ett biologiskt hållbart fiske och om en fiskerinäring i balans med miljön. När det gäller fisket som rekreation och fritidssysselsättning vill utskottet hänvisa till betänkandet Utvärdering av det fria handredskapsfisket (SOU 2001:82). Betänkandet behandlas i Regeringskansliet inför den till hösten aviserade propositionen. Något särskilt riksdagens uttalande med anledning av motionerna i aktuella delar finner utskottet därmed inte påkallat. Motionerna MJ424 (kd) yrkande 22, MJ426 (kd) yrkande 2 och MJ489 (mp) yrkandena 1 och 3 bör inte medföra någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Med anledning av motionsyrkanden om begränsning av foderfisket vill utskottet anföra följande. Med foderfiske avses sådant industriellt fiske där fångsten i första hand är avsedd för mänsklig konsumtion men som, i den mån det inte finns någon marknad för fångsten, används till foder. Det kan t.ex. vara fråga om färsk eller fryst fisk till djurfoder eller för framställning av fiskmjöl och fiskolja, bl.a. som proteintillskott i djur- och fiskfoder. Detta gäller emellertid inte rara (sällsynta) fiskar som torsk, piggar, spätta m.m. I det fall fisket är riktat mot t.ex. tobis och skarpsill är det fråga om foderfiske då hela fångsten avsätts för detta ändamål. Enligt vad utskottet erfarit har regeringen inte för avsikt att vidta några åtgärder för att begränsa industrifisket så länge fisket sker inom biologiskt säkra gränser (bet. 1999/2000:MJU8 och 2001/02:MJU23), och allmänt sett har foderfisket, enligt vad utskottet inhämtat, minskat de senaste åren medan humankonsumtionen har ökat. Utskottet vill även hänvisa till vad som sägs ovan i samband med förslaget om utvidgat bemyndigande för Fiskeriverket. Syftet med lagändringen är bl.a. att skapa möjligheter för fisket att tidsmässigt utjämna landningarna av fisk, vilket skulle vara till fördel för den industri som bereder fisken och göra det möjligt att undvika att fisk i onödan går till foderindustrin eller t.o.m. måste dumpas. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att behandla frågan om industrifiskets eventuella påverkan på det småskaliga kustfisket i samband med att regeringen hanterar dessa frågor i den till hösten 2003 aviserade propositionen. När det gäller fastställande av kvoter vill utskottet hänvisa till sitt uttalande våren 2002 (bet. 2001/02:MJU23). Utskottet upprepade då sin vid flera tidigare tillfällen uttalade ståndpunkt att utskottet förutsätter att regeringen i fråga om fastställande av kvoter agerar i enlighet med målsättningen för den gemensamma fiskepolitiken och därmed verkar för att denna politik bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt i fråga om utnyttjandet av fiskeresurserna. Med hänvisning härtill och till vad utskottet i tillämpliga delar anfört ovan får syftet med motionerna MJ315 (fp) yrkandena 6 och 7, MJ489 (mp) yrkande 2 delvis och MJ492 (mp) yrkande 2 i väsentliga delar anses tillgodosett. Motionerna bör inte medföra någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Den grundläggande principen för skador orsakade av vilt är att skadorna i första hand skall förebyggas och att detta huvudsakligen skall ske genom jakt. Beslut om bidrag för förebyggande åtgärder och ersättning för viltskador på annat än ren får enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) lämnas av länsstyrelsen och i mån av tillgång på medel. I samband med att utskottet behandlade jaktfrågor våren 2002 upprepade utskottet sitt uttalande från våren 2000 då utskottet förutsatte att ansvariga myndigheter noga följer utvecklingen av skarvbestånden (bet. 1999/2000:MJU17 och 2001/02:MJU18). Som utskottet också uttalade våren 2002 (bet. 2001/02:MJU23) gäller detta även kunskapsläget om skarvens skadeverkningar på redskap och fisk i redskap. Av Fiskeriverkets rapport Småskaligt kustfiske och insjöfiske – en analys framgår bl.a. att något mer omfattande utvecklingsarbete för att få fram fiskeredskap som reducerar skarvens skador på och vid redskapen inte pågår. Det tidigare bristfälliga kunskapsläget har emellertid förbättrats genom den förvaltningsplan för mellanskarv och storskarv som har utarbetats av Naturvårdsverket i samråd med Fiskeriverket. Planen innehåller bl.a. lägesbeskrivning, redogörelse för den forskning som pågår på området samt mål och förslag till åtgärder. De åtgärder som föreslås är främst redskapsutveckling, skyddsjakt och i vissa fall ingrepp i kolonier. Utskottet vill även hänvisa till riksdagens behandling av regeringens skrivelse 2001/02:73 En samlad naturvårdspolitik då utskottet instämde i regeringens uttalande att Sverige bör verka för möjligheten att på ett enklare och snabbare sätt kunna ändra i EG:s naturvårdsdirektivs bilagor (bet. 2001/02:MJU24). I likhet med regeringen ansåg utskottet att det måste bli enklare att modifiera de olika bilagorna till fågel- respektive art- och habitatdirektivet. Arter kan minska och öka i antal och utbredning relativt snabbt – skarven är ett exempel – och det kan medföra behov av att såväl flytta arter mellan olika bilagor som lägga till eller ta bort arter från bilagorna, allt i syfte att prioritera rätt utifrån ett EU-perspektiv. Det bör vara enklare att ändra innehållet i bilagorna än att ändra artiklarna i direktivens huvudtext. Detta uttalande upprepades av utskottet våren 2003 (bet. 2002/03:MJU9). Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion MJ241 (m) yrkande 3 avstyrks.

Med anledning av motion MJ291 (fp) vill utskottet anföra följande. Vissa bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan riksdagen och regeringen har ansetts av så grundläggande principiell karaktär att de fått sin plats i regeringsformen (RF). Hit hör t.ex. reglerna om den institutionella ramen för regeringsarbetet och om förfarandet i regeringsärenden. Enligt 7 kap. 1 § RF fördelar regeringen ärendena mellan departementen. Detaljfördelningen anges av regeringen i instruktionen för Regeringskansliet (1996:1515), och av förarbetena framgår att detta är regeringens exklusiva kompetensområde. Enligt utskottets mening är det således en självklar princip att riksdagen inte skall göra uttalanden i en fråga som gäller regeringens interna arbetsfördelning; lika självklart som att regeringen aldrig framlägger förslag till riksdagen om t.ex. ärendefördelningen mellan utskotten. Det kan tilläggas att Fiskeriverkets

verksamhet regleras i verkets instruktion (1996:145) som utfärdas av regeringen. Med dessa uttalanden avstyrks motionen.

Uppgiftsskyldighet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om sådan ändring i 22 § fiskelagen (1993:787) att uppgiftsskyldigheten skall omfatta även den som innehar yrkesfiskelicens och den som utan stöd av sådan licens fiskar för att sälja fångsten. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet två motioner (kd, c) om avslag på regeringens förslag. Utskottet avstyrker vidare två motioner (s, m) med synpunkter på förslagens utformning.

Propositionen

Enligt propositionen skall uppgiftsskyldigheten enligt 22 § fiskelagen (1993:787) omfatta den som innehar yrkesfiskelicens och den som utan stöd av sådan licens fiskar för att sälja fångsten.

Vissa licensierade yrkesfiskare bedriver fiske enbart i sina egna eller arrenderade vatten. Andra fiskar både i vatten med enskild fiskerätt och i vatten där fisket är fritt för var och en. Enligt regeringen utgör dessa yrkesfiskare ett problem för fiskerikontrollen genom att de ofta inte lämnar fullständiga fångstuppgifter med hänvisning till att hela eller delar av fisket bedrivs i det egna vattnet. Härigenom kan ett omfattande resursuttag undgå registrering.

Regeringen anser att uppgiftsskyldigheten i princip bör omfatta allt fiske som med stöd av enskild rätt bedrivs för försäljning. En rapporteringsskyldighet av den omfattningen anses nödvändig för att det skall finnas en tillförlitlig grund för beslut om fiskevården. 22 § fiskelagen bör därför ändras så att uppgiftsskyldighet kan åläggas inte bara den som innehar yrkesfiskelicens utan också andra som fiskar för försäljning.

Motionerna

I två motioner yrkas avslag på regeringens förslag. Enligt motion MJ14 (kd) bör förslaget avslås, och regeringen bör återkomma med nytt förslag där Lagrådets synpunkter tillgodoses. Lagrådet har kritiserat förslaget för att inte vara tillräckligt tydligt när det gäller vilka som kan komma att bli skyldiga att lämna uppgifter enligt 22 § fiskelagen. Lagrådet anser även att den utformning som förslaget har fått ger utrymme för en mer långtgående uppgiftsskyldighet än vad som är avsikten (yrkande 2). Grunden för avslag enligt motion MJ16 (c) är att arbetet med kontrollerna skall stå i proportion till nyttan av dem, och det skall tydligt anges vem som omfattas av kontrollerna. Motionärerna anför vidare att även samhällets kontroll måste präglas av respekt för äganderätten, t.ex. enskilda fiskevatten (yrkande 1).

Enligt motion MJ13 (s) delvis bör uppgiftsskyldigheten omfatta allt fiske. I motion MJ15 (m) anförs att uppgiftsskyldigheten i och för sig kan fylla sitt syfte som kontrollinstrument för uttaget av fisk och är då i princip att jämställa med kontrollerad jakt av vilt från land. Motionärerna anser det emellertid orimligt att skyldigheten regleras efter licensinnehav och inte efter försålda kvantiteter. Förslaget kan i princip bifallas men med förbehåll att gränsen för skyldigheten sätts vid rimliga volymer som i princip inte bör understiga dem som dagens licensierade fiskare landar (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Enligt 22 § fiskelagen (1993:787) får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet för den som bedriver yrkesmässigt fiske att lämna uppgifter om fiskefartyg, fiskeredskap, fiskemetod, fångst, tid och plats för fångsten, omlastning, landning, försäljning och andra förhållanden rörande fisket som är av betydelse för tillämpningen av EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.

Vissa licensierade yrkesfiskare bedriver fiske enbart i sina egna eller arrenderade vatten medan andra fiskar både i vatten med enskild fiskerätt och i vatten där fisket är fritt för var och en. Som regeringen anför utgör dessa yrkesfiskare ett problem för fiskerikontrollen genom att de ofta inte lämnar fullständiga fångstuppgifter med hänvisning till att hela eller delar av fisket bedrivs i det egna vattnet. Härigenom kan ett omfattande resursuttag undgå registrering. Det är normalt inte möjligt för en yrkesutövare att undanta en viss del av sitt arbete från redovisning med hänvisning till att detta utgör en från näringsverksamheten skild verksamhet. På samma sätt bör det inte vara tillåtet för en licensierad fiskare att undanta fiske för försäljning som sker på egna vatten från uppgiftsskyldighet. Uppgifter från förstahandsmottagare av fisk visar dessutom att det finns ett antal olicensierade fiskare som regelbundet lämnar fisk från egna vatten till försäljning.

I likhet med regeringen anser utskottet att uppgiftsskyldigheten i princip bör omfatta allt fiske som med stöd av enskild rätt bedrivs för försäljning. En rapportskyldighet av den omfattningen är enligt utskottets mening nödvändig för att det skall finnas en tillförlitlig grund för beslut inom fiskevården. Det skulle däremot föra för långt att låta uppgiftsskyldigheten omfatta också andra företagare än sådana som bedriver eget fiske, t.ex. företagare som ägnar sig åt fisketurism. Av propositionen framgår att Lagrådet har anmärkt att den utformning av bemyndigandet som regeringen föreslår kommer att ge utrymme för en uppgiftsskyldighet som sträcker sig längre än att bara omfatta yrkesfiske. Som alternativ förordar Lagrådet en ändring av lagens definition av yrkesmässigt fiske. Lagrådet har också ifrågasatt om den föreslagna ändringen är nödvändig med hänsyn till det bemyndigande att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet som finns i lagen om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.

Utskottet delar regeringens uppfattning att en lösning som innebär att yrkesmässigt fiske definieras på ett annat sätt vore att föredra av de skäl som

Lagrådet pekar på. Det saknas emellertid tillräckligt underlag för en sådan ändring inom ramen för det aktuella lagstiftningsärendet. Med hänsyn till den systematik som valts, nämligen att reglera frågor om själva fisket genom bestämmelser i fiskelagen och övriga delar av EG:s fiskepolitik, bl.a. marknadsregleringen av fiskeprodukter, i lagen om EG:s förordningar om den gemensamma fiskepolitiken, framstår det enligt utskottet som mindre lämpligt att grunda föreskrifter om skyldighet att lämna uppgifter om fisket på den sistnämnda lagen. Utskottet, som anser det angeläget att erhålla bättre kunskap om resursuttagen, ansluter sig därmed till regeringens förslag. Som påpekats i remissen bör den närmare avgränsningen av uppgiftsskyldigheten göras i föreskrifter meddelade med stöd av paragrafen. Avsikten är att i föreskrifterna precisera skyldigheten till att avse det fiske som har sådan omfattning och varaktighet att det kan betecknas som näringsverksamhet.

Det ovan anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag att 22 § fiskelagen ändras så att uppgiftsskyldighet kan åläggas inte bara den som innehar yrkesfiskelicens utan också andra som fiskar för försäljning. Därmed avstyrker utskottet motionerna MJ13 (s) delvis, MJ14 (kd) yrkande 2, MJ15 (m) yrkande 2 och MJ16 (c) yrkande 1.

Yrkesfiskelicens

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om ändring i fiskelagen (1993:787) så att yrkesfiskelicenser får utfärdas även för visst fiske. Därmed avstyrker utskottet en motion (m) om licensens omfattning och om vikten av konkurrens mellan fiskare.

Propositionen

Enligt regeringens förslag bör fiskelagen (1993:787) ändras så att yrkesfiskelicenser får utfärdas för visst fiske.

Det är enligt regeringens bedömning angeläget att främja etablering av småskalig verksamhet, inte minst inom fiskesektorn. Regeringen anser sig ha tillräckliga skäl att frånga den bedömning som gjordes när fiskelagen infördes år 1993, nämligen att en licens är giltig i alla svenska vatten och för allt fiske. Denna uppfattning har legat till grund för den praxis i fråga om yrkesfiskelicensens omfattning, vilket innebär att det inte funnits utrymme att begränsa en licens till att omfatta det fiske som sökanden avser att bedriva.

Motionen

I motion MJ15 (m) framförs synpunkter på förslaget om ändring i 30 § fiskelagen. Motionärerna anser att licensgivningen inte får medverka till att konkurrensen mellan fiskare begränsas. Vid licensgivning bör kunna övervägas att vid bedömning av fiskets storlek även ta hänsyn till omsättningen från

vidareförädling av fisket, t.ex. fiskrökning och försäljning vid egen servering och till konsument (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Genom fiskelagen (1993:787) infördes krav på licens för att få bedriva yrkesmässigt fiske. Syftet var att åstadkomma en bättre hushållning med fiskbestånden och att stärka det fiske som bedrivs av den som är beroende av fisket för sin försörjning. Härigenom skulle även antalet yrkesfiskare balanseras mot tillgängliga resurser. Enligt 6 § fiskelagen avses med yrkesmässigt fiske sådant fiske som bedrivs med stöd av yrkesfiskelicens. I 30 § samma lag anges att yrkesfiskelicens får beviljas den för vars försörjning fisket är av väsentlig betydelse, om fisket har anknytning till svensk fiskerinäring. Vidare anges att licens får beviljas för viss tid.

Vissa uttalanden i propositionen om fiskelag m.m. (prop. 1992/93:232) har legat till grund för en praxis, enligt vilken det inte finns utrymme för att begränsa en licens till att omfatta det fiske som sökanden avser att bedriva. Enligt den nu aktuella propositionen har Fiskeriverket anfört att en ändring av praxis skulle kunna bidra till att ge ökade möjligheter att bedriva ett småskaligt fiske och föryngra fiskarkåren. Verket, som önskar en sådan ändring, anser att det inom ramen för den nuvarande lagstiftningen finns möjlighet att åstadkomma detta.

Som regeringen anför är det angeläget att främja etablering av småskalig verksamhet, inte minst inom fiskesektorn. Enligt utskottets mening får tillräckliga skäl anses finnas att i viss utsträckning frågå den bedömning som gjordes när fiskelagen infördes. Licensprövningen bör således kunna avse det fiske som den som sökt licensen avser att bedriva. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag om ändring i 30 § fiskelagen så att yrkesfiskelicens får utfärdas för visst fiske. De farhågor för begränsning av konkurrensen mellan fiskare som kommer till uttryck i motion MJ15 (m) delas inte av utskottet, som med det anförda avstyrker motionens yrkande 3 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Fiskeriverkets och länsstyrelsens tillsynsansvar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om utvidgat tillsynsansvar. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet två motioner (kd, mp) om utvärdering efter två år av Fiskeriverkets och länsstyrelsens kontroll respektive förbättring av övervakningen och kontrollen.

Propositionen

Fiskelagens (1993:787) bestämmelser om tillsyn föreslås ändras så att det av lagen framgår att även befattningshavare vid Fiskeriverket och länsstyrelsen

har rätt att vid tillsynen få tillträde till bl.a. fartyg, fordon och byggnader, tillgång till upplysningar och handlingar samt hjälp av den som är föremål för tillsynen. Vidare skall polisen på begäran lämna den hjälp som behövs.

Motionerna

I motion MJ14 (kd) begärs en utvärdering efter två år av Fiskeriverkets och länsstyrelsens utökade tillsyn och kontroll. Motionärerna framhåller som viktigt att tillsynen fungerar på ett så enkelt och effektivt sätt som möjligt, att inte fler kontroller än nödvändigt genomförs, att rollfördelningen mellan myndigheterna är tydlig och att dubbelarbete undviks (yrkande 3). Enligt motion MJ489 (mp) måste övervakningen och kontrollen av fisket förbättras (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Fiskelagens bestämmelser om tillsyn är utformade med utgångspunkt att kontrollverksamheten på fältet huvudsakligen utförs av fisketillsynsmän, befattningshavare vid kustbevakningen och polisen. Viss tillsyn utförs även av befattningshavare vid Fiskeriverket och länsstyrelsen, t.ex. Fiskeriverkets kontroll av den utrustning som behövs för satellitövervakningssystemet och länsstyrelsens kontroll av fiskodlingar. I likhet med regeringen anser utskottet det lämpligt att komplettera den nuvarande tillsynsparagrafen så att det framgår att befogenheten att bereda sig tillträde och få upplysningar också kan gälla befattningshavare vid Fiskeriverket och länsstyrelsen. Utskottet finner det också lämpligt att, i verkställighetsföreskrifterna till lagen, ett förordnande att vara fisketillsynsman utformas så att det framgår vilken inriktning tillsynen skall ha och vilka befogenheter som följer med uppdraget. I fiskelagen bör på samma sätt som i motsvarande lagstiftning finnas en bestämmelse om att polisen på begäran skall lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

Det ovan anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del. Därmed finner utskottet motion MJ489 (mp) yrkande 2 tillgodosedd i denna del. Motionsyrkandet bör inte medföra någon åtgärd från riksdagens sida.

Det är givetvis av största vikt att tillsynen över lagar och regler fungerar på ett för medborgarna så enkelt och effektivt sätt som möjligt. För att undvika parallella tillsynsorganisationer bör det av lagstiftningen klart framgå vilken eller vilka myndigheter som utför kontrollen. Ingen skall heller behöva utsättas för fler kontroller än vad som krävs för bestämmelsernas efterlevnad eller för kontroller av fler myndigheter än nödvändigt. Av propositionen framgår att Fiskeriverket och Kustbevakningen under år 2002 träffade en formaliserad överenskommelse om den svenska fiskerikontrollen. Syftet med överenskommelsen är att utveckla kontrollen genom fördjupad samverkan mellan myndigheterna, utvecklad samsyn om kontrollens inriktning och genomförande, långsiktigt gemensamt kvalitetsarbete och ökad effektivitet i kontrollverksamheten.

Som anförs i propositionen kan det finnas goda skäl att redan i fiskelagen klargöra Fiskeriverkets ansvar för fisketillsynen. Hur detta lämpligen skall göras bör, med hänsyn till övriga myndigheters tillsynsansvar, bli föremål för närmare överväganden. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen i denna fråga.

Utskottet, som givetvis delar synpunkterna i motion MJ14 (kd) om vikten av enkelhet och effektivitet i tillsynen och tydlig rollfördelning mellan berörda myndigheter är emellertid inte berett att tillmötesgå motionens yrkande 3 om utvärdering av den utökade tillsynen och kontrollen. Med hänvisning härtill avstyrks motionsyrkandet i den mån det inte kan anses tillgodosett.

Skärpta straff

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om skärpta straff för överträdelser på fiskeområdet och avstyrker två motioner (m, s) om avslag på propositionen i denna del och om ytterligare skärpning av påföljderna.

Propositionen

Straffen för överträdelser på fiskeområdet föreslås skärpas i flera avseenden. Straffmaximum för normalbrott höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. För grovt brott skall dömas till fängelse i högst två år. Beräkningsgrunden för normerade böter ändras från hästkrafter (DIN) till kilowatt. Normerade böter skall bestämmas till lägst tio gånger och högst 500 gånger fartysmotorernas kilowattal och skall tillämpas också vid annat fiske med motordrivet fartyg än trålfiske.

Motionerna

I motion MJ12 (m) yrkas avslag på regeringens förslag såvitt avser höjning av straffet för brott mot fiskelagen. Motionärerna anför att det hittills i stort sett inte hänt att brott mot fiskelagen ansetts så grovt att fängelse har utdömts (yrkande 1). Även förslaget om höjning av de s.k. normerade böterna bör avslås. Denna form av böter förekommer endast i ett par specialförfattningar, och avskaffande av denna påföljdsform har diskuterats tidigare (yrkande 2). Enligt motion MJ13 (s) delvis bör påföljderna skärpas ytterligare och jämsställas med påföljderna i jaktlagen.

Utskottets ställningstagande

Straffmaximum

Straffskalan för brott mot fiskelagen (1993:787) och mot bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen har i huvudsak varit oförändrad sedan 1980-

talet, och i jämförelse med andra EU-länders lagstiftning framstår nivån på de svenska sanktionerna som låg. I domstolarnas praxis utdöms endast förhållandevis låga bötesstraff, och skillnaden mellan värdet av den fisk som varit föremål för brottet och de utdömda bötesbeloppen är påtaglig. Härtill kommer att polisens handläggningstider för denna typ av brott tenderar att vara långa, vilket medför risk för att brottet hinner preskriberas innan lagföring kan ske. Även då fiskelagstiftningen jämförs med annan lagstiftning med liknande syfte ter sig enligt utskottets mening straffskalan i underkant.

De bestämmelser det är fråga om har till syfte att skydda fiskbestånden, och bestämmelserna har därmed också effekt som skydd för miljön. Det ligger därför enligt utskottet nära till hands att jämföra brott mot fiskelagstiftningen med brott mot miljölagen och jaktbrott. Maximistraffen för brott mot miljö- och jaktlagstiftningen är emellertid avsevärt strängare än motsvarigheterna på fiskeområdet. De stora likheterna i syftet med lagstiftningen liksom skillnaden mellan värdet på de olovligt landade fångsterna och de i praxis utdömda bötesbeloppen talar enligt utskottets mening för att straffskalan för fiskebrott bör skärpas.

Som framhålls i propositionen är höjningen avsedd att spegla en strängare syn på de aktuella brotten även vid brott där straffet stannar vid böter. Under senare år har förhållandena i våra vatten utvecklats på ett sätt som innebär att fisktillgångarna hotas av olika orsaker, bl.a. ett alltför omfattande fiske. Fisket kringgärdas av ett omfattande regelverk för att trygga beståndens fortlevnad och den biologiska mångfalden i förening med ett långsiktigt hållbart fiske. Det är mot denna bakgrund nödvändigt med ett sanktionssystem som skapar respekt för reglerna. Som regeringen anför framstår det som uppenbart att den nuvarande straffskalan, som överensstämmer med den som gäller för gärningar som bl.a. snatteri, egenmäktigt förfarande och skadegörelse, inte speglar det förhållandet att vissa överträdelser av fiskelagstiftningen måste betraktas som allvarliga brott med hänsyn till de värden de kan inbringa och inte minst genom den stora skada de kan förorsaka fiskbestånden.

De brott som ändringen tar sikte på är överträdelser som begås i den yrkesmässiga verksamheten, dvs. olika former av otillåtet fiske och felaktig eller bristfällig rapportering av fisket. Av avgörande betydelse för att bestämma brottets svårighetsgrad är naturligen vilka värden som satts på spel genom överträdelsen. Omständigheter som kan föranleda att ett brott är att betrakta som grovt kan t.ex. vara en verksamhet av särskilt stor omfattning eller att fångstvärden varit betydande eller riktat sig mot särskilt skyddsvärda bestånd. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del och avstyrker motion MJ12 (m) yrkande 1. Även motion MJ13 (s) delvis avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Normerade böter m.m.

Enligt fiskelagen (1993:787) skall bötesstraff för vissa brott som begåtts genom otillåtet fiske bestämmas som s.k. normerade böter. Bötesformen infördes år 1984 i lagen (1950:596) om rätt till fiske i syfte att skärpa påfölj-

den för otillåtet fiske. Som skäl för att införa böterna anfördes i propositionen (prop. 1983/84:159) bl.a. att det bör beaktas att trålfisket är mycket effektivt som fiskemetod och kan utgöra ett hot om utfiskning eller beståndshotande överfiskning om det inte hålls under kontroll. Vidare påpekades att trålfiske på förbjudet område kan innebära en fara för skador på redskap som används av andra fiskare.

Utskottet delar regeringens uppfattning om att bötesformen normerade böter är väl lämpad för överträdelser av fiskebestämmelser, eftersom straffet genom att det anknyts till en fysisk egenskap hos det fartyg som används kommer att stå i relation till den faktiska eller potentiella skada som uppstår. Även om bötesformen förekommer sparsamt i påföljdssystemet har den således ännu sitt berättigande och bör behållas i fiskelagen. Sedan lagändringen år 1984 har effektiviteten hos fiskefartygen ökat, vilket givetvis har betydelse för den skada som det olovliga trålfisket medför. Eftersom böteskalan inte ändrats sedan den infördes har de normerade böterna inte följt penningvärdets förändring på samma sätt som fiskarnas inkomster, vilket har medfört att utdömda straff numera är mindre kännbara än tidigare. Synen på olovligt yrkesfiske har också förändrats genom de senaste årens allt sämre beståndssituation. Enligt utskottets mening finns därför skäl att ändra böteskalan till en nivå som bättre motsvarar dagens förhållanden. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag i denna del och avstyrker motion MJ12 (m) yrkande 2.

Administrativa sanktioner

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den straffrättsliga påföljden vid överträdelser av fiskebestämmelserna i samband med yrkesfiske skall kunna förenas med återkallelse på viss tid av yrkesfiskelicens och fartygstillstånd. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet två motioner (m, c) om tillämpningen av bestämmelserna.

Propositionen

Enligt regeringens förslag skall den straffrättsliga påföljden vid överträdelser av fiskebestämmelserna i samband med yrkesfiske kunna förenas med återkallelse på viss tid av yrkesfiskelicens och fartygstillstånd.

Administrativa påföljder är inte främmande för svensk rätt. Som exempel på lagstiftning som gör det möjligt att kombinera straffpåföljder och avgifter nämns i propositionen miljöbalken och lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg. Regeringen finner emellertid anledning att i propositionen närmare beröra frågan om de administrativa påföljdernas förenlighet med grundlagen och Europakonventionen.

Enligt 2 kap. 20 § regeringsformen får begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte att enbart ekonomiskt gynna vissa personer eller företag.

Bestämmelsen infördes år 1994 i samband med att Europakonventionen inkorporerades i svensk rätt. I förarbetena (prop. 1993/94:117) nämns som exempel på sådana angelägna allmänna intressen säkerhets-, hälsovårds- och arbetarskyddsintressen samt bestämmelser om kompetens eller krav för att en person skall få utöva ett visst yrke. Vidare anges att det slutliga ställningstagandet till vad som är ett angeläget allmänt intresse får göras från fall till fall i enlighet med vad som kan anses vara acceptabelt i ett demokratiskt samhälle.

Regeringen bedömer det som uppenbart att åtgärder måste vidtas om havsmiljön och fiskerinäringen skall kunna bevaras. Sveriges förmåga att värna om dessa intressen är nära förknippad med de verktyg som tillhålls myndigheterna för ingripande mot brott mot fiskebestämmelserna. Den begränsning av yrkes- och näringsfriheten som uppställs genom kravet på yrkesfiskelicenser och fartygstillstånd finner regeringen mot denna bakgrund motiverad med hänsyn till det allmänna intresset av att skydda miljön och fiskeresurserna. På motsvarande sätt måste det anses stå i överensstämmelse med regeringsformens krav att återkallelse av tillstånd och licenser kan ske vid allvarliga överträdelser.

Det nu aktuella förslaget avser återkallelse på viss tid av yrkesfiskelicenser och fartygstillstånd. Förslaget motiveras av samma hänsyn som ligger bakom de hittillsvarande reglerna om permanent återkallelse, dvs. skyddet av havsmiljön och fiskbestånden. Samhället behöver ha möjlighet att reagera snabbare mot överträdelser och ingripa på ett sätt som är kännbart och effektivt, men åtgärderna måste givetvis stå i rimlig proportion till överträdelserna. Inte heller får de försvåra förutsättningarna för den som åtgärden riktats emot att återuppta sin verksamhet då ingripandet upphört. Införandet av en möjlighet till tidsbegränsade återkallelser bör även ha en förebyggande verkan. Sammantaget anser regeringen att förslaget med hänsyn till dess syfte att skydda ett angeläget allmänt intresse inte strider mot regeringsformen.

Lagrådet har starkt ifrågasatt om en ursprungligen föreslagen ordning där Fiskeriverkets prövning av en överträdelse följs av en domstolsprövning av samma överträdelse är förenlig med artikel 4 i Europakonventionen, och om den över huvud taget tillgodoser rimliga krav på rättssäkerhet. Lagrådet avstyrkte därför den ifrågavarande paragrafen, dvs. 41 §, i den utformning den fått i Lagrådsremissen. Med hänsyn till Lagrådets uppfattning har regeringens förslag utformats så att bedömningen av frågan om återkallelse skall ske på grundval av en brottmålsdom. Fiskeriverkets handläggning skulle då endast bestå i dels ett konstaterande av att den tilltalade har dömts för ett brott som utgör grund för återkallelse av licens och tillstånd, dels ett beslut om återkallelse. Handläggningen skulle därmed ske på samma sätt som verket i dag handlägger de permanenta återkallelserna. Genom att införa denna typ av återkallelser blir det enligt regeringen möjligt att ingripa genom en åtgärd som riktas mot licensen och tillståndet även då det inte är fråga om upprepad brottslighet. Det kan även förutsättas att en sådan ordning kommer att ha en förebyggande verkan. Enligt regeringen finns således skäl att möjliggöra sådana återkallelser.

Återkallelse av yrkesfiskelicenser och fartygstillstånd på viss tid kan avse antingen licensen eller tillståndet eller såväl licensen som tillståndet. En befälhavare på ett fiskefartyg skall inneha yrkesfiskelicens, och ett ingripande skulle kunna bestå i återkallelse av denna på viss tid. Den som drabbas av en sådan återkallelse skulle emellertid kunna undgå att ingreppet får avsedd effekt genom att anlita en annan licensinnehavare som befälhavare under återkallelsetiden och själv fortsätta fisket som besättningsman. Befälhavaren och innehavaren av fartygstillstånd är ofta samma person, och beslut om indragning av fartygstillståndet träffar den ansvarige yrkesfiskaren. Det förekommer dock att befälhavaren inte är tillståndsinnehavare. I dessa fall tillhandahåller innehavaren av fartygstillståndet fartyget som en nödvändig beståndsdel i den verksamhet som föranleder överträdelsen. Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att tillståndsinnehavaren måste acceptera att ett ingripande kan riktas även mot honom. Att ingripandet riktas enbart mot innehavaren av fartygstillståndet medan den befälhavare som är ansvarig för överträdelsen går fri framstår enligt regeringen inte som rimligt. Befälhavaren skulle då kunna erbjuda sina tjänster på ett annat fartyg samtidigt som andra som är beroende av fisket med det fartyg för vilket tillståndet återkallats inte kan fiska. Regeringen anser att ingripanden därför bör avse både yrkesfiskelicensen för den ansvarige befälhavaren och fartygstillståndet.

Regeringen framhåller att en tidsbegränsad återkallelse av yrkesfiskelicenser och tillstånd vidare bör vara av sådan varaktighet att åtgärden får effekt på den verksamhet som åtgärden riktar sig emot. Återkallelsen bör därför inte understiga två veckor. Regeringen anser det rimligt att anta att högst ett halvt års avstängning från fisket är en tillräckligt kännbar reaktion i förhållande till de överträdelser som kan föranleda ett ingripande. Återkallelser på längre tid skulle kunna innebära att fiskaren definitivt slogs ut från fisket, och regeringen pekar på möjligheten till permanent återkallelse för mycket grova eller upprepade överträdelser.

Vid sidan av fiskelagen är EG:s reglering av vad som utgör allvarliga överträdelser enligt regeringen den naturliga utgångspunkten för bedömningen av om ett ingripande är påkallat. Vid bedömningen av hur lång tid återkallelsen skall gälla bör enligt regeringen hänsyn tas till bl.a. hur lång tid överträdelsen har pågått, överträdelsens omfattning och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser, det s.k. skyddsintresset. För att återkallelsen skall få den avsedda effekten anförs i propositionen att en fiskeresas omfattning en vecka bör motsvara en återkallelse under åtminstone två veckor, dvs. motsvarande den föreslagna minimitiden för återkallelser. Om en fiskeresas omfattning ett stort antal överträdelser bör indragningen kunna vara längre, liksom i de fall överträdelser vid flera veckors fiske handläggs i samma ärende. Om någon tidigare varit föremål för återkallelse bör även detta påverka längden på den nya återkallelsen.

En möjlighet införs att i vissa fall meddela varning. Denna sanktion bör användas vid förstagångsöverträdelser och lindriga överträdelser.

Motionerna

Enligt motion MJ12 (m) bör, i stället för indragning av licens och fartygstillstånd, varning meddelas första gången någon begår brott mot fiskebestämmelserna. Återkallelse bör inte komma i fråga utan mycket starka skäl och vid grova överträdelser (yrkande 3). I motion MJ16 (c) anförs att återkallande av yrkesfiskelicensen endast bör tillgripas vid upprepade större överträdelser och inte får ske på ett sätt som kan äventyra rättssäkerheten (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av utskottets redogörelse ovan bedrivs yrkesmässigt fiske med stöd av yrkesfiskelicens och, om fartyget som används i detta fiske överstiger en viss storlek, fartygstillstånd. Redan enligt gällande regler kan sådan licens och sådant tillstånd återkallas vid överträdelse av fiskebestämmelserna. Det är emellertid i dessa fall fråga om en extraordinär åtgärd som innebär permanent förlust av licens eller tillstånd som följaktligen inte kommer i fråga i andra fall än när överträdelserna är allvarliga och upprepade.

Överträdelse av fiskebestämmelserna innebär inte bara skada för de intressen av ekonomisk och biologisk art som bestämmelserna är avsedda att skydda. Överträdelsen utgör även missbruk av det förtroende som har visats det begränsade antal fiskare som beviljats licens och fartygstillstånd. På grund av medlemskapet i EU är Sverige också skyldigt att upprätthålla nationella system för fiskelicenser och ingripa med kännbara sanktioner vid överträdelse av fiskebestämmelser. Som regeringen anför bör det därför övervägas om det är möjligt att i fiskerilagstiftningen införa en administrativ åtgärd som, snabbt och oberoende av den tid en straffrättslig prövning kan komma att ta i anspråk, kan riktas mot den yrkesutövning som skyddas genom licens- och tillståndssystemen.

Fisket och fiskefrågorna samt inte minst den rådande allvarliga situationen för vissa fiskbestånd, särskilt i havsområden i Sveriges närhet, har under senare tid blivit starkt uppmärksammade. Som regeringen anför framstår det som uppenbart att åtgärder måste vidtas om havsmiljön och fiskerinäringen skall kunna bevaras. Vårt lands förutsättningar att skydda dessa intressen är starkt beroende av vilka möjligheter myndigheterna har att ingripa mot brott mot fiskebestämmelserna. Den begränsning av yrkes- och näringsfriheten som uppställs genom kravet på yrkesfiskelicenser och fartygstillstånd finner utskottet mot denna bakgrund motiverad med hänsyn till det allmänna intresset av att skydda miljön och fiskeresurserna. På samma sätt måste sanktionerna återkallelse av tillstånd och licenser vid allvarliga överträdelser anses stå i överensstämmelse med de krav som uppställs i regeringsformen. Utskottet gör härvid samma bedömning som regeringen.

Som framgår av propositionen har regeringens förslag utformats så att bedömningen av frågan om återkallelse skall ske på grundval av en brottmålsdom. Fiskeriverkets handläggning skulle då endast bestå i dels ett konstaterande av att den tilltalade har dömts för ett brott som utgör grund för återkallelse av licens och tillstånd, dels ett beslut om återkallelse. Handläggningen

skulle därmed ske på samma sätt som verket i dag handlägger de permanenta återkallelserna. Genom att införa denna typ av återkallelser blir det möjligt att ingripa genom en åtgärd som riktas mot licensen och tillståndet även då det inte är fråga om upprepad brottslighet. I likhet med regeringen förutsätter utskottet att även en sådan ordning kommer att ha en förebyggande verkan. Det finns således skäl att möjliggöra sådana återkallelser.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om återkallelse på viss tid av yrkesfiskelicens och fartygstillstånd. Utskottet tillstyrker även förslaget att införa möjlighet att meddela varning för förstagångsöverträdelser och lindriga överträdelser. Därmed avstyrker utskottet motion MJ12 (m) yrkande 3.

Med anledning av motion MJ16 (c) vill utskottet tillägga följande. Av förslaget till 50 a § fiskelagen framgår att en förutsättning för beslut om återkallelse av licensen eller tillståndet är att innehavaren i samband med yrkesmässigt fiske har fällts till ansvar för en allvarlig överträdelse enligt fiskelagen. Om det kan anses tillräckligt skall enligt samma lagrum meddelas beslut om varning. Därmed avstyrks motionens yrkande 2 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Särskild avgift vid förbjudna landningar, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om införande av en särskild avgift vid landning av otillåten fångst och avstyrker en motion (s) om avgiftens beräkning.

Utskottet tillstyrker även regeringens förslag i de delar som inte blivit föremål för utskottets ställningstagande tidigare i detta betänkande.

Propositionen

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall få föreskriva att den som landar en otillåten fångst skall åläggas att betala en särskild avgift. Avgiften skall bestämmas till ett belopp som motsvarar fångstens värde. Om det finns särskilda skäl, skall avgiften kunna sättas ned eller helt efterges.

Motionen

I motion MJ13 (s) delvis betonas att regeringens förslag att avgiftens storlek skall motsvara fångstens värde skall utgöra ett minimistraff vid otillåten fångst.

Utskottets ställningstagande

Landning och försäljning av en kvoterad fiskart får inte ske sedan ett visst fiske stoppats på grund av att den kvot som Sverige tilldelats för fiskesäsongen är förbrukad. Förutom i dessa fall kan förbjudna landningar förekomma även för arter för vilka Sverige inte har tilldelats någon kvot liksom av bifångster av fisk av arter för vilka fiskeförbud råder. Som anförs i propositionen uppkommer i samband med otillåtna fångster betydande bevissvårigheter, eftersom det ofta inte kan visas att bifångsten kunde undvikas. Den otillåtna fångsten säljs och inbringar ofta stora inkomster för fiskaren samtidigt som den påverkar Sveriges kvot, vilket kan medföra avdrag på den tillgängliga kvoten under det följande året. Dessa förhållanden är givetvis inte tillfredsställande. Fiskeriverket har mot bakgrund härav föreslagit införande av ett avgiftssystem som innebär att fiskaren tas ifrån den obehöriga vinst som en försäljning av en otillåten fångst innebär. Avgiften, som föreslås motsvara värdet av fångsten, bör enligt verket tas ut oberoende av om det kan visas att fiskaren med uppsåt eller av oaktsamhet har överträtt fiskebestämmelserna. Följaktligen skall det för ett beslut om avgift vara tillräckligt att en otillåten landning konstateras. Avgiften, som enligt förslaget skall beslutas av Fiskeriverket, skall kunna efterges om det skulle vara uppenbart oskäligt att ta ut en avgift.

Det kan enligt utskottets mening förutsättas att en avgift som den föreslagna får till följd att fisket styrs till fiskemetoder och fångstplatser som innebär att otillåtna bifångster minimeras. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att det bör finnas en möjlighet att ta ut en avgift för otillåtna landningar. Som anförs i propositionen bör i fiskelagen införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgiften. Avgiftssystemet, som i allt väsentligt bör utformas i enlighet med Fiskeriverkets förslag, bör närmare regleras i första hand i fiskeförordningen. Av lagen bör dock framgå att avgiften skall bestämmas till ett belopp som motsvarar den otillåtna fångstens värde. Utskottet delar regeringens uppfattning att det för ett avgiftsbeslut skall vara tillräckligt att en viss mängd fisk som inte får fångas har förts i land. Däremot bör inte prövas i vad mån fångsten är ett resultat av ett otillåtet fiske.

Som framgår av propositionen har regeringens förslag utformats så att bedömningen av frågan om återkallelse skall ske på grundval av en brottmålsdom. Fiskeriverkets handläggning skulle då endast bestå i dels ett konstaterande av att den tilltalade har dömts för ett brott som utgör grund för återkallelse av licens och tillstånd, dels ett beslut om återkallelse. Som regeringen anför skulle handläggningen därmed ske på samma sätt som verket i dag handlägger de permanenta återkallelserna. Genom att införa denna typ av återkallelser blir det enligt utskottets mening möjligt att ingripa genom en åtgärd som riktas mot licensen och tillståndet även då det inte är fråga om upprepad brottslighet. Utskottet delar regeringens uppfattning att det kan förutsättas att även en sådan ordning kommer att ha en förebyggande verkan. Det finns således skäl att möjliggöra sådana återkallelser.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om införande av en särskild avgift för landning av otillåten fångst. Som anförts ovan skall avgiften bestämmas till ett belopp som motsvarar fångstens värde och skall vid särskilda skäl kunna sättas ned eller helt efterges.

Av det ovan anförda framgår att den föreslagna avgiften inte förutsätter att Fiskeriverket tar ställning till om den som landar fångsten, vare sig av uppsåt eller oaktsamhet, har begått brott mot fiskebestämmelserna. Avgiften är alltså inte beroende av någon prövning i skuldfrågan utan skall utgå så snart en otillåten landning har konstaterats. Motion MJ13 (s), som i denna del synes bygga på en missuppfattning av regeringens förslag, bör därmed lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Slutligen tillstyrker utskottet regeringens förslag även i de delar som inte blivit föremål för utskottets ställningstaganden tidigare i detta betänkande.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Föreskrifter för fiskets bedrivande (punkt 1)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:
Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 19 §. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03: MJ15 yrkande 1 samt avslår proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

I nuvarande lagstiftning finns möjlighet att utfärda föreskrifter för fiskevård utmed kusten och i de stora sjöarna. Det nu aktuella lagförslaget innebär att Fiskeriverkets rätt att meddela föreskrifter utvidgas till att gälla även fiskets bedrivande. Motiveringen för förslaget är att bl.a. säkerställa att fisken är färsk när den landas och genom tidsmässigt utjämnade landningar skapa bättre förutsättningar för industrin.

När det gäller fiskare som regelmässigt försöker sälja undermåliga varor är detta en fråga som marknaden själv torde reglera. Myndighetsföreskrifter som ett instrument för att ge industrin jämnare varutillförsel är enligt vår mening ett flagrant ingrepp i marknadsmekanismerna. I det fall det skulle finnas behov av ökad tillförsel av varor under någon del av året är det mer effektivt att under denna period höja priset på produkterna. Detta förfarande har under ett flertal decennier och med framgång tillämpats av mejeriindustrin. Inte heller torde föreskrifter gynna fiskbestånden annat än på kort sikt. Det säkraste sättet att rädda hotade naturresurser är att människan kan tillgodogöra sig det ekonomiska utbytet av dessa. Däremot har förbud och regleringar i bästa fall endast kortsiktiga positiva effekter. Som anføres i motion MJ15 (m) bör regeringens förslag i denna del därför avslås.

2. Hållbart fiske m.m. (punkt 2)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd) och Sverker Thorén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ14 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:MJ424 yrkande 22, 2002/03:MJ426 yrkande 2 och 2002/03:MJ489 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Som anförs i motion MJ14 (kd) har det under lång tid varit känt att det förekommer omfattande överfiske och svartfiske i Östersjön. Såväl Kustbevakningen, Fiskeriverket som svenska fiskare har i olika sammanhang påtalat detta förhållande. Vi anser det mycket angeläget att fiskbestånden, där de är hotade, kan skyddas och ges förutsättningar att växa. Många åtgärder kan bidra till detta, och internationellt överenskomna förvaltningsplaner har avgörande betydelse för möjligheten att bevara och utveckla bestånden. Uppgifterna om det omfattande överfisket måste leda till ökade kontroller och strängare sanktioner vid överträdelse av de bestämmelser som reglerar fisket. Ett sådant arbete måste omgående initieras nationellt, bilateralt och inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Hållbart fiske m.m. (punkt 2)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ489 yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna 2002/03:MJ14 yrkande 1, 2002/03:MJ424 yrkande 22 och 2002/03:MJ426 yrkande 2.

Ställningstagande

Som anförs i motion MJ489 (mp) måste fiskeripolitiken baseras på ett ekosystemtänkande. Havet skall inte betraktas endast som en produktionsresurs för yrkesfisket; hänsyn måste även tas till naturvårdens, rekreationens och fritidsfiskarnas intressen. Alla är beroende av att fisken finns kvar på sikt, och vi påverkas alla av att delar av fisket i dag minskar. Dessutom har fisken rätt att finnas till för sin egen skull och inte bara i förhållande till sin nytta för människan.

Fisket måste alltid bedrivas utifrån försiktighetsprincipen. Denna inställning skapar en plattform för ett mer kraftfullt och trovärdigt agerande vid internationella fiskeförhandlingar och vid revideringen av EU:s gemensamma fiskeripolitik, och Sverige bör mot denna bakgrund avstå från EU-stöd som förvärrar fiskerinäringens strukturella problem. I våra kustzoner bör lokal/regional förvaltning av vissa lokala bestånd prövas och det småskaliga fisket prioriteras. Försämrade förutsättningar för storskaligt industrifiske kan enligt vår mening leda till förbättrade förutsättningar för levande kustsam-

hällen, samtidigt som en positiv effekt på fiskbestånden sannolikt kan uppnås. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Begränsning av foderfisket (punkt 3)

av Lennart Fremling (fp) och Sverker Thorén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ315 yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna 2002/03:MJ489 yrkande 2 delvis och 2002/03:MJ492 yrkande 2.

Ställningstagande

Fiskbestånden på internationellt vatten hotas av utfiskning. Detta gäller i synnerhet torsken i stora delar av Östersjön. Därtill kommer att tusentals fåglar och däggdjur varje år dödas av nät och andra fiskeredskap. Bland de åtgärder som föreslås i motion MJ315 (fp) för att komma till rätta med dessa problem och som vi särskilt vill framhålla i detta sammanhang kan nämnas ett kraftigt begränsat foderfiske och förbud mot fångstmetoder som innebär stora bifångster. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Begränsning av foderfisket (punkt 3)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ489 yrkande 2 delvis och 2002/03:MJ492 yrkande 2 samt avslår motion 2002/03:MJ315 yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Så sent som för ett decennium sedan bestod 70 % av den totala fångsten av matfisk medan i dag 80 % utgörs av foderfisk, som i sin tur omvandlas till fiskmjöl och används som djurfoder i bl.a. fiskodlingar. Vi anser det olyckligt att konsumtionsfisk på detta sätt omvandlas till djurfoder. Foderfisket måste begränsas kraftigt om någon matfisk, utöver t.ex. makrill, som hittills inte verkar vara hotad, skall finnas kvar i framtiden. Mot denna bakgrund bör foderfisket begränsas kraftigt. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Utveckling av fiskeredskap (punkt 4)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ241 yrkande 3.

Ställningstagande

Skarven, som är en skicklig fiskare och fångar de fiskarter som är vanligast och mest tillgängliga, kan sägas ha två effekter på yrkesfisket. Det är fråga om dels skador på fisk och förlust av fisk i redskap, dels indirekta effekter på långsiktiga förändringar av fiskesamhällena orsakade av skarvens fiskkonsumtion. Ett ytterligare problem är det mycket stora antal skarvar som drunknar i redskap. Som anförs i motion MJ241 (m) måste, för att skador på fiskeredskap och andra olägenheter för fisket skall kunna begränsas, även andra åtgärder vidtas. Den utveckling av nya fiskeredskap som förekommer bör intensifieras. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Uppgiftsskyldighet (punkt 6)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 22 § och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del och motion 2002/03:MJ15 yrkande 2 samt avslår motionerna 2002/03:MJ13 delvis, 2002/03:MJ14 yrkande 2 och 2002/03:MJ16 yrkande 1.

Ställningstagande

I propositionen föreslås att uppgiftsskyldigheten utökas till att omfatta även icke licensierade yrkesfiskare i den mån fisk fångas för försäljning. Syftet med förslaget påstås vara att erhålla en mer korrekt uppfattning om fångsternas storlek eller, med regeringens benämning, resursuttaget. I dag omfattas yrkesfiskare av denna långtgående uppgiftsskyldighet, som gäller utöver den ekonomiska redovisningsplikt som ankommer på varje näringsidkare. Vi anser emellertid att uppgiftsskyldigheten kan fylla sitt syfte som kontrollinstrument för uttaget av fisk och i princip är att jämföras med kontrollerad jakt av vilt från land. Mot den bakgrunden kan vi godta en utvidgning av uppgifts-

skyldigheten. Vi finner det dock orimligt att skyldigheten skall regleras efter licensinnehav och inte efter försålda kvantiteter.

Vi kan i princip bifalla regeringens förslag men med förbehåll för att gränsen för uppgiftsskyldigheten sätts vid rimliga volymer, vilka inte bör understiga de volymer som dagens licensierade fiskare landar. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Uppgiftsskyldighet (punkt 6)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 22 §. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03: MJ14 yrkande 2 samt avslår proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del och motionerna 2002/03: MJ13 delvis, 2002/03: MJ15 yrkande 2 och 2002/03: MJ16 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag delar regeringens uppfattning om det önskvärda i att uppnå en mer fullständig registrering av resursuttagen på fiskeområdet.

I propositionen föreslås att uppgiftsskyldigheten enligt 22 § fiskelagen skall omfatta både den som innehar yrkesfiskelicens och den som utan stöd av sådan licens fiskar för att sälja fångsten. Detta ställningstagande grundas på uppgifter från förstahandsmottagare av fisk som visar att ett antal olicensierade fiskare regelbundet lämnar fisk från egna vatten till försäljning. Regeringen anser att uppgiftsskyldigheten, som skall preciseras till att avse det fiske som har sådan omfattning och varaktighet att det kan betecknas som näringsverksamhet, skall fastställas genom föreskrifter. Lagrådet har i sitt yttrande kritiserat regeringens förslag för att inte vara tillräckligt tydligt när det gäller att närmare ange uppgiftsskyldighetens omfattning. Enligt Lagrådet ger den utformning som förslaget har fått utrymme för en mer långtgående uppgiftsskyldighet än vad som egentligen är avsikten. Kristdemokraterna delar Lagrådets synpunkter och yrkar därför avslag på regeringens förslag till ändring av 22 § fiskelagen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag som uppfyller Lagrådets krav. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Uppgiftsskyldighet (punkt 6)

av Roger Karlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 22 §. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03: MJ16 yrkande 1 samt avslår proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del och motionerna 2002/03: MJ13 delvis, 2002/03: MJ14 yrkande 2 och 2002/03: MJ15 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är av yttersta vikt att vi gemensamt tar ansvar för att våra fiskbestånd förvaltas på bästa sätt, vilket enligt min mening sker genom en förvaltning som bidrar till ett uthålligt och omfattande fiske. Som anføres i motion MJ16 (c) måste emellertid regelverket för kontrollsystemet utformas så att systemets omfattning står i proportion till nyttan. Dessutom måste det av reglerna tydligt framgå vem som skall omfattas av kontrollerna och att äganderätten respekteras. Regeringens förslag innebär emellertid att även t.ex. fiske i enskilda fiskevatten kan komma att omfattas av den utvidgade uppgiftsskyldigheten. Mot denna bakgrund bör förslaget om utvidgad uppgiftsskyldighet avslås.

10. Yrkesfiskelicens (punkt 7)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:
Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 30 § och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del och motion 2002/03: MJ15 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är enligt vår mening ett steg i rätt riktning att yrkesfiskelicens skall kunna utfärdas för visst fiske. En sådan åtgärd bör gynna det småskaliga fisket men får inte leda till att konkurrensen mellan fiskare begränsas. För att ytterligare underlätta för den kustnära fiskenäringen bör, som anføres i motion MJ15 (m), vid licensgivning även räknas in omsättningen från vidareförädling av fisket. Det kan vara fråga om verksamheter som t.ex. fiskrökning och försäljning både i egen servering och direkt till konsument. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Utvärdering av den utökade tillsynen och kontrollen, m.m. (punkt 9)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ14 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är enligt min mening av vikt att den utvidgade tillsynen fungerar på ett så enkelt och effektivt sätt som möjligt och att inte fler kontroller än nödvändigt genomförs. Rollfördelningen mellan myndigheterna skall vara tydlig och dubbelarbete måste undvikas. Som anförs i motion MJ14 (kd) bör en utvärdering av Fiskeriverkets och länsstyrelsens utökade tillsynsansvar göras inom två år efter det att de nya bestämmelserna har trätt i kraft. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Administrativa sanktioner (punkt 11)

av Roger Karlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:
Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787) såvitt avser 41 och 50 a §§ och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:41 punkt 1 i denna del och motion 2002/03:MJ16 yrkande 2 samt avslår motion 2002/03:MJ12 yrkande 3.

Ställningstagande

Som anförs i motion MJ16 (c) är återkallelse av yrkesfiskelicenser och fartygstillstånd mycket ingripande åtgärder. De bör därför komma i fråga endast vid upprepade grövre överträdelser och får inte heller användas på ett sätt som kan äventyra rättssäkerheten. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen (Jordbruksdepartementet) föreslår i proposition 2002/03:41 att riksdagen antar regeringens förslag till:

1. lag om ändring i fiskelagen (1993:787),
2. lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.

Följdmotioner

2002/03:MJ12 av Jeppe Johnsson (m):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag såvitt avser höjning av straffet för brott mot fiskelagen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag såvitt avser höjning av de s.k. normerande böterna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om varning första gången någon begår brott mot fiskebestämmelserna i stället för indragning av licens och fartygstillstånd.

2002/03:MJ13 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppgiftsskyldighet och straffsatser.

2002/03:MJ14 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot överfiske.
2. Riksdagen begär med avslag på regeringens förslag till ändring av 22 § fiskelagen av regeringen ett nytt förslag där Lagrådets synpunkter tillgodoses.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering efter två år av Fiskeriverkets och länsstyrelsens utökade tillsyn och kontroll.

2002/03:MJ15 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår proposition 2002/03:41 vad gäller föreskrifter för fiskevård och för fiskets bedrivande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppgiftslämning.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om yrkesfiskarlicens.

2002/03: MJ16 av Lena Ek och Birgitta Carlsson (c):

1. Riksdagen avslår regeringens lagförslag såvitt avser den utvidgade uppgiftsskyldigheten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkallande endast får tillgripas vid upprepade större överträdelser och inte får ske på ett sätt som kan äventyra rättssäkerheten.

Motioner från allmänna motionstiden

2002/03: MJ241 av Patrik Norinder (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av fiskeredskap.

2002/03: MJ291 av Marita Aronson och Lars Tysklind (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda Fiskeriverkets dubbla roller.

2002/03: MJ315 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraftigt begränsat foderfiske.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot stora bifångster.

2002/03: MJ424 av Alf Svensson m.fl. (kd):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa långsiktiga förutsättningar för fiskenäringen att utvecklas i balans med miljön.

2002/03: MJ426 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett biologiskt hållbart fiske.

2002/03: MJ489 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utgångspunkterna för fiskeripolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsekvenserna av politikens utgångspunkter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokal/regional förvaltning av vissa bestånd.

2002/03:MJ492 av Mona Jönsson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att kraftigt begränsa foderfisket.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1. Förslag till ändring i fiskelagen (1993:787)

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om
EG:s förordningar om den gemensamma
fiskeripolitiken